‘U ZEGT?’ vroeg een oude man.

Ik zei niets.

‘U zei?’ vroeg hij.

‘…’

‘Wat? Watwatwat? U bedoelt?’

‘…’

‘Wat zegt u? Ik? U?’

‘…’

‘Ik vroeg: u zegt?’

‘…’

‘Ik zeg niets.’

‘…’

‘U? U zegt?’

‘…’

‘Ik?’

‘…’

‘Wat?’

‘…’

‘Er is iets dat we niet mogen vergeten.’ Een vrouw met een smartelijk gezicht kwam naast me zitten, al had ze eerst een radeloze blik op me geworpen die me de indruk gaf dat ik voor niks deugde.

Maar al snel bleek dat dat gewoon de natuurlijke uitdrukking van haar gezicht was. Ze leek voortdurend in tranen te gaan uitbarsten, ik probeerde strak voor me uit te staren, maar ze maakte ondefinieerbare geluiden, waardoor ik telkens opzij keek. Het was geen pretje.

In de hoop iets aan haar uitdrukking te kunnen veranderen, iets van de last die op haar drukte weg te nemen, zei ik: ‘Wat dan?’

Ze keek me nu angstig aan en sperde haar ogen open.

‘Wat dan?’ vroeg ik. ‘Wat mogen we niet vergeten?’

Ze werd rood, en een nerveuze trilling verscheen in haar gezicht. Ze maakte een paar puffende geluiden voor ze het uitschreeuwde. ‘Geen idee,’ gilde

ze; nu kwamen de tranen. Meer uit ongemak dan uit medeleven legde ik mijn hand op haar schouder. Ze bleef maar snikken, soms leek het even te minderen, dan kwam het weer in alle hevigheid terug.

Ten slotte werd het stil.

Ze draaide haar gezicht naar me toe. Rimpelloos en glad was het nu, van een wonderlijke schoonheid. Ze keek me aan, zacht glimlachend. Een heilige.